

Izhaja
vsak drugi in četrti
četrtak v mesecu.

Naročnina
stane
80 kr. na leto.

Posamezne številke
se dobivajo po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise
pošiljajte uredništvu
»Glasnika«
Poljanska cesta 58.

Oglasila
delavcev, ki nimajo
dela, ali delo-
dajavcev, ki iščejo
delavcev, se vspreje-
majo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 11.

V Ljubljani, 11. aprila 1895.

Letnik I.

Nekedaj in — sedaj.

Socijalisti kaj radi zabavljajo srednjemu veku. »Inkvizicija«, »mrak«, »f... ka vlada« in druge take lepe besede so zelo navadne pri njih. Ni čuda, njihovi časopisi so polni teh lažij in v njihovih knjižnicah je največ tacih knjig, ki popisujejo krvave grozovitosti menihov in duhovnikov, ki si jih je izmislila umazana domišljija kakega židovskega mazača. Naš list ima dolžnost tudi v tem oziru braniti resnico. Zato nameravamo izpodbiti te zgodovinske laži z orožjem resnice in za danes navajamo samo nekaj vzgledov, kako se je godilo delavskemu stanu v tistem »strašnem« srednjem veku.*)

O bavarskih dninarjih v 14. in 15. stoletju pišejo tedanji zgodovinarji, da vsak izmed njih hoče imeti vsak dan dvakrat meso in vino. Tedenska plača za dninarje je bila tedaj 6 — 8 grošev. Za to si je kupil lahko jedno ovco (ki je stala 3 — 4 groše) in še seženj drva, (ki je stal na dom pripeljan 5 grošev.) Porenski dninarji so zaslužili od l. 1470 — 1510 toliko, da so si s šestdnevnim delom lahko kupili: četrtno rži, 10 funtov prašičevega ali 12 telečjega mesa, 6 velikih posod mleka, potrebna drva in mu je še ostalo nekaj denarja. — V Avgšburgu je delavec pridelal na dan toliko, da je imel funt mesa, sedem jajec, četrtno graha, bokal vina, potrebni kruh in mu je še ostala polovica plače za obleko, stanovanje in druge stvari. — V klosternejburškem samostanu pri Dunaju je plačeval prošt Pamperl svojim dninarjem poleg hrane 14 denarjev na dan. Tedaj je stal funt govejega mesa 2 den., par črevljev 16 den.; od hlač se je plačevalo 10 den., od sukne 12 denarjev. Mogunški škof Bertold je ukazal l. 1497, naj se delavcem na polju daje za zajutrek: juha, opoldne: močna juha, meso s prikuho in polič vina; zvečer: meso, kruh, močna juha, in hleb kruha. — Na Saskem so imeli l. 1482 deželni zakon, ki je ukazoval, da so se morala delavcem ob žetvi poleg plače dajati 4 jedila: juha, dvojno meso in prikuha. Postne dni je bilo ukazano 5 jedil. — Tam je imel prvi hlapec na leto po 9 gld., manjši hlapec po 7 gl. in 4 groše, dekla po 3 gl. in 12 — 18 grošev. A tedaj je stal pitan vol — 3 gld. Poleg plače so dobivali posli tudi platno in sukno za obleko. Na Koro-

škem so se grajščaki pritoževali ob tem času, da živé kmetje in dninarji boljše in se lepše oblačijo, nego sami. Meso je bilo v vsaki kmečki hiši vsak dan razven postov na mizi. Srebrni gumbi na žametovi obleki so bili pri kmetih kaj navadnega. Seveda, takrat še niso plačevali tako ogromnih davkov in tovarne še niso spravile ljudij v kruto sužnost kapitalizma, v kateri zdihujejo dandanes milijoni. Takrat je imelo še delo svojo čast; kmečki in obrtni stan sta imela mnogo večjo veljavo nego kupčijstvo, o katerem se je trdilo, da »rodi lakoto in lovi dobiček in z dobičkaželjnostjo navdihuje ljudstvo in je kazi.«

Obrtniki so bili združeni v cehe; rokodelstvo je imelo tedaj »zlato dno«, kakor so dejali. Cehi so zagotavljali rokodelcem delo.*)

Pomočniki so bili kakor sinovi pri mojstru, dobro se jim je godilo. Z l. 1482. imamo zgodovinsko poročilo da so imeli pomočniki po navadi po tri ali štiri jedila k obedu. L. 1498 se je prepovedalo tovarišem, da ne smejo kupovati dražjega sukna, nego vatel po tri do štiri gld. naj ne nosijo zlata in srebra, žameta in svile. Take prepovedi sedaj ni — več treba. Čas za delo je bil primeroma 8—10 ur. Pri rudokopih je bila določena delavska doba 8 ur. Avstrijski rudokopski zakon še iz časa Ferdinanda I. v 16. stolet. pravi: »Vsak delavec naj po stari navadi dela dopoldne in popoldne pol sihte, to je štiri ure, izvzemši nedelje in soboto popoldne.«

To je bilo še tedaj, ko je živela krščanska vera in ž njo krščanska ljubezen in pravičnost v javnem in zasebnem življenju. Od kar so pa odpadle države od Kristusa in njegovih zapovedij, se je pričel tisti žalostni razvoj, katerega posledice skušamo dandanes. S 16. stoletjem, ko je Martin Luter odtrgal milijone ljudij od prave vere, pričinja se propad in razpad. Te dni obhajamo ravno spomin tiste najznamenitejše zgodovinske dogodbe, ki je rešila svet, ki je zjediniła človeštvo v svobodi božjih otrok, ki je povzdignila delavca in reveža z neznosnega stanja do človeka vrednega pozemskega življenja. Križ z golgotške gore oznanja svetu da imamo vsi jednega Izveličarja, da smo odrešeni, in da nam je vsem zagotovljena sreča tod in

*) Prim. Janssen. Gesch. d. deutsch. Volkes. I. (411—429)

*) Prim. Beda Dudik 8.393.

tam po včlovečenem Bogu, ki je veliki petek umrl za nas in ki je Veliko nedeljo iz svoje moči zmagoslavno vstal. Vanj verujemo, vanj upamo, v njegovi zmagi čakamo tudi mi — zapuščeni delavci vesele aleluje.

ojalno iz vsakega
— ob in ob
otroci iz vsakega
— otroke se vsakega
— molax ojem

Naša organizacija.

Prvo ljubljansko del. konsumno društvo.

Čim dalje, tem glasneje se čuje klic delavskega ljudstva po kakem zboljšanju. Zdi se skoraj, da je ta klic klic vpijočega v puščavi. Nikjer ne vidimo kakega zboljševanja, da, skoro gremo v tem oziru na vsej črti rakovo pot. Brezobzirno in brezsrčno izrablja nas veliki kapital v svojo korist. Brezobzirno zahtevajo posestniki stanovanj od nas veliko, skoro neznosno stanarino. Neizprosna je lastna naša družina, katera zahteva od nas naravnih svojih potrebščin. Neizprosni so tisti, ki prodajajo take potrebščine, ker jim je géslo »dobiček« — denar. Kaj nam je torej storiti, ako hočemo, da se vsaj nekoliko zboljšajo naše razmere? Pomagajmo si sami! Marsikdo bo morda rekel, kako si bom pomagal, ker sem vjet, kakor ptič v kletki. Res je, posameznik si nikakor ne more pomagati, pač pa si lahko pomagamo, če se združimo. V združenju je moč, pravi neki zelo resnični pregovor. To je bilo načelo, ko se je ustanovilo »prvo ljubljansko del. konsumno društvo«, ki je vže vpisano pri dež. sodišču v zadržni zapisnik. — Pridobivati hoče svojim udom dobrih, svežih in zdravih živil, preskrbljevati ceno blago za obleko, dobiti naravna, neponarejena vina, ki se bodo ceno prodajala udom. Dalje bo društvo skrbelo za drva in premog, s kratka za vse, kar se nujno potrebuje v življenju. Obračamo se do vseh poštenih ljubljanskih delavcev, da se pridružijo konsumnemu društvu. Po pravilih more biti ud tega društva vsak, kedor si z delom služi kruh in ga odbor sprejme. Vsled tega morejo biti udje tudi obrtniki, pomožni uradniki in ženske. Kedor hoče postati ud, oglasi se pri odboru, plača 50 kr. vpisnine in kot delež 15 gld. Ker pa delavci nimamo kapitala, vkrenilo se je tako, da vsakdo delež lahko vplačuje tedensko po 25 kr. ali pa mesečno po en goldinar. Ko vplača prvi obrok, to je prvih 25 kr., ima vže pravico kupovati v zadržni prodajalnici. Ker društvo ne bo iskalo, kakega posebnega dobička, ker bi s tem zgrešilo svoj namen, zato bo mogoče kupovati v zadržni prodajalnici ceneje kot drugod. Delavci, obrtniki! Če vam je na srcu, da kupite za vaš trdo zaslužen denar dobro, pošteno in ceno blago, postanite udje, »prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva«, v korist sebi, v čast pa svojemu stanu. Društvena pisarna nahaja se za sedaj v prostorih slov. kat. delavskega društva: Turjaški trg št. 1. Oglasi se vsprejemajo vsak dan ob $\frac{1}{2}$ 7—8 ure zvečer v pisarni. — Odbor prvega ljubljanskega delavskega konsumnega društva.

Katoliška delavska družba v Idriji imela je na tiho nedeljo 31. marca t. l. svoj prvi izvanredni občni zbor v gorenjih prostorih mestnega župana gosp.

Franc Didič a. Dasi. se ima redni občni zbor po §. 16. družbinih pravil vršiti le vsako tretje leto, ukrenil je odbor z ozirom na to, da se je že v prvih 17 mesecih, odkar obstoji družba, nagromadilo obilo gradiva, o katerem bi bilo vsekako dobro posamezne družabnike obvestiti, naj se skliče vsako leto izvanredni občni zbor. Zanimanje za letošnji prvi izvanredni občni zbor bilo je jako živahno. Prvi načelnikov namestnik gosp. Jakob Likar pozdravi vse navzoče s prisrčnimi besedami in na kratko označi namen in pomen današnjega zborovanja: družbini odbor-niki polagali bodo poročila o svojem delovanju, tako da bode vsak družabnik imel lepo razvit pregled o vsem družbinem gibanju pred sabo. Najprvo poroča blagajnik g. Leopold Troha o denarnem stanju družbe, katero se mora imenovati gledé na težave, katere ima vsako društvo prvo leto svojega življenja, jako ugodno. Dohodkov imela je družba do konca l. 1894 1103 gld. 86 kr., stroškov pa 937 gld. 96 kr., čistega prebitka ostane torej 165 gld. 90 kr. Da pa družba tako trdno stoji, zahvaliti se je red-nemu vplačevanju mesečnih doneskov; družbini udje zaslužijo radi svoje točnosti vplačevanja očitno pohvalo, nikedar ni bilo nobenih neprijetnih sitnostij radi tirjatve; družabniki so z veseljem vplačevali svoje z velikim trudom in potnim obrazom prislužene doneske; kakor navadni udje tako pa so tudi dobrotniki in podporniki, ki vpla-čujejo nekaj več nego ravno v § 6., točka 4. določeno mesečno svoto, pripomogli, da stoji družba na tako trdnih nogah. Tajnik g. Janez Brus poroča o svojem delovanju, katero je imel z veseljami in s spisovanjem zapis-nikov odborovih sej, katerih je bilo dosedaj 25. Ti zapis-niki pričajo, da se vsi vkrepi v prid družbe vršé po treznem in pametnem premotrovanju; da je slehernemu odborniku prosep družbe visoka čast in važna skrb. Knjižničar č. g. Leopold Picigas poroča o stanju knjiž-nice, ki je, dasi dovolj mlada, vendar že precej obsežna; da je pa temu tako, zahvaliti se je onim gospodom, ki so družbi mnogo knjig v dar podelili, in ti so v prvi vrsti preč. gosp. dekan Jožef Kogej, deželni poslanec gosp. Feliks Stegnar, č. g. Jožef Strnad, g. Fran Oswald in prerano zamrli č. gosp. Fran Božič. Knjižničar meni, da zasluži družba, dasi ne bi bila ona v teku svojega obstanka prav nič družega dobrega storila, že zaradi tega posebno priznanje, ker je po njej prišlo na stotine dobrih, poučnih knjig ljudem v roko. Dobra knjiga pa je včasih boljši kakor dober prijatelj. Starosta g. Janez Koler poroča o druž-binem inventaru, kateri je v resnici za naše razmere velikansk. Pohišstva, podob, dekoracij za dramske pred-stave, zastav in družih priprav omislila si je družba za lepo svoto 381 gld. 59 kr. Starosta vodi sploh vse gospo-darske reči in pripoznati se mu mora, da je veččak v svoji stroki. Razni predlogi ob sklepu zborovanja donesli so sem ter tja mnogo smeha in dobre volje med zboro-vavce. Govorilo se je tudi o zidanju doma, v katerem naj bi imela svoj sedež vsa idrijska slovenska društva. Zbo-rovanci so se jednoglasno izrekli, da na kaj takega sploh misliti ni, dokler se stvari ne razjasné. Mili Bog nakloni družbi blagih dobrotnikov, da si sezida lastno ognjišče: ka-toliški delavski dom!

Slov. katol. delavsko društvo je izdalo že ogromno svoto podpore svojim bolnim članom. V prvih devetih tednih, to je od 1. svečana do 5. malega travna je dalo 252 gl. 20 kr. — Daroval je društvu g. F. Ban 1 gl. Bog plačaj!

Iz Žalca. Slovo in zahvala. Z žalostnim srcem naznanjamo, da so nas meseca sušca tega leta zapustili č. g. Jožef Dekort, novi župnik na Ljubnem v Gornji Savinjski dolini. Pri nas so kapelanovali komaj dve leti a pridobili so si srca vseh; posebno pa jih nikakor ne moremo pozabiti krščanski delavci, ker so nam ustanovili toli potrebno »Slovensko katoliško delavsko društvo«. Bili so naš prijatelj vseskozi, to so pokazali predzadnji dan, ker so nam služili sv. mašo v blagor našega društva. Preč. g. župnik naj nam ne vzame za zlo, da jih tukaj v svojem listu najpristrčneje zahvalimo za trud, katerega so imeli z nami, kakor tudi za vse lepe nauke, katere so nam na srce polagali. — Delavci »Slovenskega katoliškega delavskega društva v Žalci.

Politika po svetu.

Državni zbor je dne 4. t. m. začel svoje veličnočne počitnice. Dne 23. t. m. se zopet snide. Volivni pododsek se nekaj krha. Izmed konservativnih poslancev je bil v njem baron Dipauli; ker se pa ni mogel sporazumeti z drugimi poslanci, je izstopil. Vlada poročila sicer zagotavljajo, da ni nič huđega, toda na vsak način je sumljivo, da je izstopil ravno tisti mož, ki je zagovarjal pravice tistih volivcev, ki plačujejo 5 gl. davka. Ker bo sedaj po novem pridobitnem davku mnogim izmed teh davek znižan, zato bi izgubili volivno pravico. Liberalci bi bili tega zelo veseli, ker so vedno ti petakarji po mestih njihovi najnevarnejši nasprotniki. Kakor je videti iz Dipaulijevega izstopa, so morali tudi Poljaki pritegniti z liberalci in kar je še pomanjliveje: tudi njegova konservativna tovariša grof Hohenwart in knez Švarcenberg sta morala biti proti njemu. Stvar je toraj vedno bolj zapletena.

Avstrijska mesta se probujajo. Liberalizem je butil v našem cesarstvu kakor kak bahät, lahkoživ pobalin na dan. Kričal je in klical »na korajžo«, dokler niso jeli vsi kričati za njim. »Za kmečka posestva mora veljati svobodna razdelitev, ljudje se morajo smeti seliti, kamor jim drago, obrtna svoboda mora zavladati, cerkvi se mora vzeti šola in zakon, država nima z nobeno vero nič opraviti, duhovnik ostani v cerkvi, judje morajo biti s kristjani ravnopravni«; tako je rjul po listih, po shodih, po zbornicah. Lahkovernna množica ga je poslušala, našla se njegovih fraz, in krošnjarila z njimi po ulicah, po gostilnah. — Svoboda, svoboda, je kričalo vse poprek, črna suknja je postala strah in groza — —; ljudje so kar naenkrat pozabili, da je prava svoboda samo pri Tistem, ki je s svojo krvjo osvobodil človeštvo, namreč pri Jezusu Kristusu. — Toda burna svatovščina je kmalu minula; v šumu in hrupu so splezali kvišku špekulantje

in si pridobivali milijone od ubogega, »osvobojenega« ljudstva. Kmet in obrtnik sta vedno bolj propadala; »svobodna« revščina in lakota sta mu potrčali na vrata. Delavec, ki je prihajal iz njunih vrst, je pa v ti dóbi »svobode« še bolj zalezal v sužnost — krutemu kapitalizmu, ki je začel gospodariti vsem stanovom, vsem državam. — Mesta so se bila najbolj pogreznila v liberalizem; zato so tudi največ trpela. Vedno več dolga, vedno več davkov, vedno več nemaničev je rodila liberalna »svoboda«. Ni čuda, da je jelo ubogo ljudstvo izpregledavati in se pripravilo na boj proti svojemu zakletemu sovražniku. Najpreje se je to zgodilo na Dunaju. Pod imenom »združenih kristjanov«, v znamenju sv. križa se je združilo ljudstvo in je — zmagovalo. Izvolilo si je več svojih zastopnikov v deželni in državni zbor; dobilo je tretjino svojih zastopnikov v mestni zastop. Letos dné 1. aprila so bile zopet volitve v drugi razred. Krščanska stranka je dobila 13 novih mož. In sedaj jih ima že 64. Liberalcev je sicer še 74, toda ti niso vsi stanovitni in o kaki njihovi večini se ne more več govoriti. Pri prvi priliki zasedejo krščanski možje njihova mesta. Dunaj je ves predrugačen. Cerkve so polne možakov, ki se zopet vdeležujejo pridig, ki se tudi spovednice več ne bojé. — Ni čuda, da Dunaj posnemajo tudi druga mesta. Štajer (Steyr) na Štírskem je letos vrgel liberalce iz mestne dvorane, ravno tako Solnigrad. Povsod, koder je zavihrala zastava katoliškega socializma, zmaguje ljudstvo proti svojim zatiravcem. Katoliški delavci se veselimo teh zmag, ker so nam porok, da tudi nam zazori zarja boljše bodočnosti, saj zmaguje v njih načelo naše rešitve, načelo krščanske pravičnosti.

Železnice. Dné 2. t. m. se je posvetoval železniški odsek državnega zbora. Pri nas v Avstriji je samo jeden del železnic v državni skrbi, druge so v rokah zasebnih delniških družb. Vse železnične proge v Avstriji znašajo 16.375 kilometrov. Sedaj jih je v državni upravi 8880 kilometrov. Ker imajo mnogo delnic naših železnic Nemci, Angleži in drugi tuji kapitalisti, zato gre vsako leto ogromna svota dobička izven države. Take zasebne družbe gledajo samo na svoj dobiček, za namen, ki ga imajo železnice se ne brigajo. Zato varčujejo povsod, kjer morejo: pri popraviljanjanju vozov, skladišč i. t. d. pri plačah delavcem in uradnikom; zraven pa zahtevajo visoko voznino za blago in ljudi. — Mi katoliški delavci smo za to vsprejeli v svoj program, da mora država sama vse železnice in večje paroplovbe v svoje oskrbovanje vsprejeti, to se pravi, da se morajo vsa ta podjetja podržaviti. To bi se lahko zgodilo. Država namreč pri nas daje dovoljenje zasebnim družbam postaviti kako železnico; pri tem si pa pridržuje pravico, da jo sme ob določenem času kupiti od družbe. Kedar torej poteče določeni čas, lahko država družbo prisili, da ji proda svojo železnico. Toda žalibog, da se to ni mnogokrat zgodilo. Kapitalisti s svojimi zvijačami tako preslepe javno mnenje, in s tem tudi poslance in vlado, da se nič ne zgodi seveda, dokler železnica veliko nese; ko jame propadati, potem jo — še-le predragó kupi država.

Za primer takih goljufnih zvičaj naj navedemo državno železniško družbo. Delnice njene so po 200 gld. Ker se pa govori, da se bo kmalu podržavila in ker upajo denarni spekulantje na borzi, da si bodo napravili lep dobiček, zato je po njihovih nepoštenih zvižajah vrednost jedne delnice v jednom letu poskočila za več nego sto gld. Sedaj velja jedna delnica krog 450 gld. Če ne bo država skrbela, da se ta goljufna igra na borzi odpravi, bo morala železnico grozovito predrago plačati, ako jo bo hotela imeti. Trgovinski minister Vurmbrand je v imenovanem odseku izjavil, da hoče podržaviti to, polabsko, severno zapadno in pa južno železnico. Južna železnica bi se bila že pred nekaj leti po ceni lahko dobila, toda ogerska vlada tedaj ni bila zadovoljna je podržaviti. Sedaj se je avstrijska vlada sporazumela z njo, toda poleg tega, da bo sedaj za južno železnico treba precej več šteti, je še neka druga posebnost. Trst, Kranjsko, Koroško, Gorenje Avstrijsko in Češko, hočejo novo zvezo s Trstom. Dosedaj veže Trst s severnimi deželami samo južna železnica. Zato hočejo novo železnico; jedni zahtevajo zvezo Divača-Loka, ki naj se od Kranja izpelje čez Ljubelj na Koroško; drugi jo hočejo čez Ture in čez Predil. Nova zveza s Trstom je na vsak način potrebna; in sicer je najprimernejša in najcenejša proga Divača-Loka-Ljubelj. Toda ta železnica bo tekmovala z južno železnico in če se preje južna železnica z velikimi stroški podržavi, potem je težko verjetno, da bi si država v svojo lastno škodo stavila novo železnico, ki bi s podržavljenjo južno konkurirala. Zato je zahteval goriški poslanec dr. Gregorčič, da se mora na vsak način preje dozidati nova zveza z Trstom, nego se podržavi južna železnica. Kako še bo, ne vemo; to pa je gotovo, da vse take razprave kažejo, kako trdo tišče državo kapitalistični kremplji. Veseli nas, da moremo za svojo trditev navesti besede liberalca Bernrajterja in Poljaka Ščepanovskega. Prvi se je pritoževal, kako škodujejo državi goljufne igre na borzi z železničnimi delnicami; drugi pa je dejal doslovno: »V Avstriji so se zasebne družbe pokazale popolnoma nesposobne zado- stiti tistim dolžnostim, ki jih po pravici zahteva od njih skrb za pametno gospodarstvo. — — — Železnice ne smejo nositi dobička same delničarjem marveč vsemu narodnemu gospodarstvu. Karol-Ludvikova in severna železnica sta živi pričji, kako grdo so se zanemarjale te dolžnosti.« — Gospodje imajo torej časih dobre misli, da bi le delali po njih in da bi si ohranili za to delovanje potrebno neodvisnost. Pamet, pravicoljubnost in neodvisnost združene so vedno naše zaveznice v boju proti kapitalističnemu nasilstvu.

Igrajo se z milijoni. Pri nas so srečno vpeljali zlato veljavo. Pobrli so nam stare goldinarje, namesto njih so nam skovali krone, ki imajo precej manj, nego za 50 kr. srebra v sebi; grdi nikelj nam služi za drobiž, sicer pa ne vemo o celi zlati veljavi ničesar. Pač, to vemo, da zatega denarja ni nikjer dobiti zato, ker manjka zlata. In dalje vemo tudi, da mora država s pomočjo

Rotsildovo in njegovih tovarišev kupovati zlato v tujini in da bo pri tem zaslužil ubogi Rotsild nekaj milijonov. To je že lepa posledica zlate veljave. Srebro gre vedno kvišku, azija je še vedno na zlatu. Domača trgovina v inozemstvu si prisrčno želi stari goldinar nazaj in preševa izgubo zavoljo — zlate veljave. — Vse te in druge občutljive posledice zlate veljave so pošteni in neustrašeni poslanci brez ovinkov napovedali v državnem zboru, tako Lueger, Lihtenštajn in drugi. — Takrat so se levicarji in Poljaki norčevali iz njih in jih pobijali. In sedaj, ko se že ne da več pomagati, morajo sami priznavati, da so imeli nasprotniki prav. To je na pol priznal liberalni poslanec Bernrajter dne 2. aprila v železničnem odseku; naravnost je pa to izjavil poljski grof Pininski ob ti priliki rekoč: »Žalibog smo se kasneje prepričali, da so se pomisleki, ki so jih izražali nasprotniki zlate veljave, pokazali v resnici opravičene. — Predobre misli so rodile v tem vprašanju slabe sadove.« — Sedaj, ko je že država milijone na škodi, ko brezvestni spekulantje na denarnem trgu obtežujejo vsak nov korak k zlati veljavi, sedaj — govore tako tisti, ki preje niso imeli toliko samozavesti, da bi bili samostojno pre- mišljevali ugovore, ki so jih neodvisni poslanci očitno razkrivali. Ta slučaj nam jasno kaže, kakšne so naše zbornične razmere in — kakšni so naši poslanci. Po našem prepričanju deset šol in dvajset enket ne popravi ni z daleč škode, ki jo ima naša država in vzlasti kmečko obrtniško in delavsko ljudstvo od zlate veljave.

Volivni red na Portugalskem. Te dni je potrdil portugalski kralj nov volivni zakon, ki ima med drugim tudi te-le vrlo zanimive določbe: Zbornica šteje 120 članov; med temi ne sme biti advokato v nad 20, in in uradnikov ne nad 40. — Mi sodimo, da je ta določba pametna. Advokatom in uradnikom ni všeč, zato je pa tem bolj gotovo všeč ljudstvu.

Norvežani se kregajo s kraljem. Norveška država ima s Švedsko jednega kralja Oskarja II. Radikalna stranka med Norvežani, ki ima sedaj večino v zbornici hoče, da ne bi bilo popolnoma nič skupnega obema državama, razven kralja. Kralj pa noče tega dovoliti. Zato se pripravajo. Vodja radikalcev je rekel v zbornici očitno, da je kralj »tuj mož iz tuje dežele.« Oskar zato noče imenovati ministerstva izmed radikalcev, radikaleci pa nobenega družega nočejo. Morda bo še kruta vojska zavoljo tega, na vsak način se pa maje Oskarju prestol na Norveškem.

Razvedrilo.

Terno.

Dunajska povest. Spisal dr. V.

I. **Bilo je lepega pomladanjega popoldne, ko — — —** toda, ne smemo začeti tako vsakdanje. Čutila, ki polnijo srce gospodu Ivanu Sesivalu, nikakor niso vsakdanja, vzvišena so in pa blagodejna čutila.

Gospod Sešival je na potu v Prater. Sicer je to nekaj sila vsakdanjega. Vsak dan je na Dunaju mnogo ljudij na tej poti, osobito, kadar je vreme lepo, kakor danes.

Solčni žarki ogrevajo s prijetno toploto zemljo. Grmičje in drevje ozelenelo je že po Pratru. Kako dobro de očesu mlado, sveže zelenje, nad kojim se razpenja modro-jasno nebo. Za taboj je hrup in šum velikega mesta, krog tebe pa je, kadar si prišel malo dalje v loké, vse mirno. Samo poredko slišiš ropot bližajočega se tramvajskega voza, ki vozi do »Rotunde«. Ptice pevke, osobito kosi, katerih je na Dunaju vse polno po javnih vrtih, gostolé svoje sladke pesmi. Sveži, čisti zrak napaja ti prsi. Brže pretaka se ti kri po žilah, brže ti stopa noga pa belem pesku, s katerim so posute ceste. Tu zelen grm, tam uprav popje odpirajoča cvetlica, tam zopet pred tabo bežeča ptica. Vso zimo čepel si v velikem mestu, sedaj pa se ne moreš nagledati, naslušati in navonjati. Kar ti obstane noga! Pred tabo se širi reka, mogočna Donava, obdana na obeh straneh z zelenjem. Parnik pripluje šumno po njej. Na krovu polno potnikov. Tudi oni občudujejo in uživajo pomladanjo lepoto in pozdravljajo tebe, samotno ob bregu stoječega, vihteč rute in klobuke . . . . .

Lep je Prater spomladi. —

Ali vse te lepote ne mikajo gospoda Sešivala. Srečen je sicer, zelo srečen, ali to bi bil tudi pri najgrjem vremenu in sredi zime.

Ko bi danes predenj stopil jeden onih narodnih gospodarjev, ki nam vedno razlagajo škodljivost male loterije in kažejo nevarnost, ki po njej preti narodnemu blagostanju, gospod Sešival bi ga zaničeval. Njemu je prinesla mala loterija srečo; ravno je vzdignil v mestu zadeto terno, — tristo goldinarjev!

Mojster se gotovo danes čudi, kako da Sešivala sicer pridnega in rednega delavca, danes ni k delu Morda je bolan?

Ha, ha, bolan! Tudi krojaški pomočnik ima pravico sam dajati si zakone, seveda, če ima za to potrebnih novcev. Sešival jih ima!

Ponosno pogleduje po obiskovalcih Pratra, češ, kedo pa ima od vas toliko žepu? Ta svota bode naredila iz Sešivala, krojaškega pomočnika, Sešivala, krojaškega mojstra!

Preje pa se hoče še nasladiti z vsem, kar ima Prater lepega in dobrega. Toda ne mika ga ona lepota, katero smo skušali opisati preje, temuč ona, ki jo ponuja »Wurstelprater«. Ogleduje si »živo glavo brez trupla, ki govori, poje in prerokuje temno usodo prihodnjih dnij«, vse to za smešno nizko ceno desetih krajcarjev. Pokazati si da »najmanjšega in največjega moža našega veka«, in pa »grozna mučila španske inkvizicije«. Strelja za dobitke, guga se na »patentovani gugalnici«. Naposled pa se da pri »hitrem fotografu« ovekovečiti, da bodo se pozni unuki videli, kako duhovit obraz je imel Sešival v tistih časih, ko je njegov duh po težkih kombinacijah ugual tri številke v mali loteriji.

Tako je bil nastal mrak. Pooblačilo se je nebo, in naš junak je sklenil okrepčati se po dnevnem delu. Zavil je v prijazno, z zelenjem obdano gostilno, iz katere so se čuli zvoki vesele ciganske godbe. Kmalu je bil Sešival na vrhuncu veselja. Začelo je deževati. Gostje so se poizgubili, le mala četa vstrajnih, med njimi Sešival, zapustila je vrt, ter se podala v notrajne gostilnične prostore. V kratkem vedeli so vsi, kaka sreča je dohitela našega junaka.

Pozno je bilo, in curkom je lil dež, ko je zapuščal gospod Sešival krčmo. Žal, da moramo resnici na ljubo priznati, da hoja njegova ni bila sigurna . . . . .

II.

Pol ure pozneje privedla sta stražnika v policijsko stražnico v Pratru osebi, v kojih jedni, dasi je bila obleka mokra in zamazana in lasje zmršeni, koj spoznamo našega krojača. Drugi pa je bil dokaj revno opravljen starejši mož, ki je mrko zrl pred se.

Stražnika sta pravila, da je Sešival ležal ob cesti, črezenj pa je bil sklonjen neznanec, ki je zbežal, ko je čul bližajočo se stražo. Ujeli so ga.

Sešival, zopet stregnjen, pravil je, da je imel v žepu veliko svoto denarja, krog 300 gld., sedaj pa, da nima vinarja več. Pri ptujcu niso našli nikakega denarja, najbrž ga je bežeč vrgel v grm.

Sešival je jokal.

To je bil konec njegovega veselja in uživanja, konec nad, konec terne.

Ubogí Sešival!

III.

Gospod Pravica svetovalec deželne sodnije, vračal se je z daljšega izprehoda po dunajski okolici v mesto.

Mračilo se je že, in vse je kazalo, da lepo popoludne konča deževen večer.

Gospod svetovalec je pospešil korak. Stopal je po lepi, prostorni ulici oddaljenega predmestja, jednega izmed onih, ki so v zadnjem času, rekel bi, čez noč vzrastla iz tal. Nove, visoke, na videz lepe hiše bile so v čudnem nasprotju z ljudstvom, ki je stanovalo tod. Samo ubogi delavci. Raztrgani in umazani otroci igrali so se na ulici. V vsaki tretji hiši imel je prodajalnico branjevec ali pa žganjar. Skozi okna pritličnih stanovanj se je videla borna oprava. Iz tabljic, ki navadno, ob hišnih durih viseče, naznanjajo prazna stanovanja, je bilo razvideti da so ta stanovanja čisto mala: sobica s kuhinjo ali pa tudi brez nje. Vse je kazalo, da stanuje tod uboštvo.

Mestni bogatini postavljajo na kraju mesta nove hiše, ter iščejo obresti svojim glavniciam od delavca, za katerega v sredi mesta ni prostora . . . . .

Iz tacih socialno-političnih premišljevanj vzbudil je dež, ki je začel močno padati, gospoda Pravičo.

Prišel je bil ravno do kapelice, kakorsnih je precej ob starem obzidji, ki obdaja mesto. Neznatna kapelica je bila brez vnanjega lišpa. Znad strehe jej je molel stolpič z zvončkom, na čelu pa je imela priprost rudeč napis; »Reši neumrjočo dušo.«

Stopil je Pravica v kapelico. Podoba v malem oltarčku je bila ovita z vencem pomladnih cvetlic in zelenja, pred oltarjem pa je klečal priprost mož v delavski obleki, ter molil. Še ni zamoril strup nevere vseh delavskih src!

Na stranski steni je visela s cvetjem ozaljšana podoba Matere božje; pred katero je gorela lučica. Tu je klečala ženska, in Pravica je opazil, da tiho ihti. Ustala je, položila pred Marijino podobo krasno rožo ter odšla. Bilo je mlado, borno oblečeno dekle, slabotnega života. Na obrazu se ji je videl sled bolezni in pomanjkanja.

Znan se je zdel ta obraz svetovalcu, in tudi deklica ga je menda poznala, kajti poklonila se mu je.

Da, spomnil se je gospod Pravica.

Bilo je pred kakimi 15 leti, ko je poleg njega stanoval s svojo rodbino kupec Nenad, živeč navidezno v dobrih razmerah. Imel je malo hčerko. Ljubko in prijazno dete prirastlo je svetovalčevaj gospej, ki sama ni imela otrok, k srcu. Nekega dne je bil pri kupčevih jok, prodali so jim vse. Nenad se je bil »zašpekuliral«, so pravili. Moral je po svetu, iskat kruha svojcem. Svetovalčeva gospa je prosila svojega soproga, da bi k sebi vzela malo Roziko. Pravica je v to privolil, toda Nenad se ni hotel ločiti od otroka.

Sedaj je stala Rozika pred svetnikom.

Zunaj kapelice pravilo mu je dekle, da ji je pred tremi leti umrla mati. Oče je bil pisac pri odvetniku, ki pa je pred petimi meseci opustil pisarno. Iskal je Nenad potem povsodi dela, toda zaman.

Deklica je bila odslej podpora očetu, delala je noč in dan, da je naposled obolela.

Včeraj pa so odšli oče iz doma, iskat dela in od tedaj jih ni več domu.

Velikomestna beda!

Smililo se je dekcle staremu gospodu, toda vprašal jo je resno: »Zakaj pa kupujete v tem času tako drage cvetlice, da krasite Marijino podobo? To pač ni prava pobožnost, in Sveti Devici gotovo ni všeč!«

Zarudelo je dekcle v obraz, potem pa je pričelo pripovedovati:

»Imam sestro šestnajstletno Minko, ki se uči šivati v mestu. Nekaj dni že pripoveduje, da jo spremlja iz mesta mlad, lepo opravljen gospod, ki zna tako lepo in veselo govoriti. Danes pa ji je podaril ono rožo. Prinesla sem jo Mariji v dar, naj ona obvaruje neizkušeno deklico hudega.«

Ubogo dekcle samo še tako mlado, moralo je čuvati kot skrbna mati nad obiteljjo, skrbeti za telo in dušo svojcev.

Pred visoko, novo hišo je obstala deklica. Gospod svetovalc je hotel videti stanovanje. Bilo je — toda, kaj bi popisovali stanovanja po hišah, koje ljudstvo imenuje »najmarinske kasarne«.

Pri oknu je sedela Minka z delom v roci in jokala, — očeta še ni bilo.

Pravica je obljubil poizvedovati po očetu, obljubil pomoč Vincencijeve družbe, koje člen je bil, in poslavl-

ljajoč se, stisnil je starejši deklici v roko desetak. Ni se branila. Solza se ji je zasvetila v očesu, in rekla je le: »Hvala! Ubogi oče, Bog se usmili Vaše duše.«

Pravica je koj razumel, česa se boji dekle. Tolaziti jo je skušal, kolikor je bilo moči. — —

Skrbelo je že gospo svetovalčevaj, kako, da danes soproga tako dolgo ni domu. Naposled je vendar prišel, in blaga zakonska kovala sta dolgo naklepe, kako pomoči ubogi rodbini.

Svetovalca je skrbela usoda Nenadova. Bal se je sam najhujšega.

IV.

Prihodnji dan, svetovalc Pravica bil je preiskovalni sodnik, izročili so mu preiskavo Sešivalove zadeve. Neznanec, ki so ga izročili deželni sodniki, bil je Nenad. Vse je pričalo proti njemu.

Ostir dotične gostilne je povedal, da je Nenad ves večer tiho sedel pri kozarcu in nemo zrl pred se, tako, da je vzbujal pozornost gostov. Pil je malo.

Nenad je govoril prostodušno. Iskal je službe, ali dobil je ni. Jeden gospodov, pri katerih se je bil oglasil zaradi dela, dal mu je bil, najbrže mu je obupni obraz Nenadov vzbudil usmiljenje, goldinar. Nenad ga je vzel, koj potem pa mu je rekel ponos: Berač!

Sklenil je naposled, utopiti se v Donavi. Pomagati tako ne more ni sebi ni svojim. Stal je bil že na mostu, ali poguma ni imel za smrtni skok. Tako je zvečer prišel v gostilno, da si v pijači išče poguma. V gostilni pravil je Sešival o svoji sreči. Nenad je sklenil, po noči okrasti pijanega krojača. Toda, ko je krojač odhajal, Nenad zopet ni imel poguma, in ni odšel koj za njim. Ko je naposled vendar zapustil gostilno, videl je malo korakov v stran človeka ležečega na dežju. Šel je bliže in izpoznal v ležečem pijanega Sešivala. Zopet mu je nekaj reklo: Sedaj je prilika. Hotel je že seči Sešivalu v žep, ali zopet se je oglasila vest. Tu je slišal bližajoč se korak in zbežal.

Ostalo nam je znano. —

Pravica je verjel Nenadu. Tako odkrito ne govori zločinec. Toda veliko, da vse, govorilo je zato, da je ravno Nenad okradel krojača.

Teško je bilo sodniku pri srcu. Nenad je moral ostati v preiskovalnem zaporu.

Nekaj dni pozneje pa so ujeli znanega klativiteza in tatu, ki so ga iskali že dolgo. Našli so pri njem tudi Sešivalovo listnico, seveda prazno. Ni tajil. Bil je tudi on osodni večer v omenjeni gostilni, in izvršil je tatvino, predno je Nenad zapustil krčmo.

Nenad je bil prost. Svetovalc mu je preskrbel službo, in vzel Roziko k sebi, da bode njegovi ženi in njemu ljuba hči. Minka je morala v šolo, da postane učiteljica. . . .

Sešival pa je še danes krojaški pomočnik, ako ni zopet zadel terne, kar se pa, kakor trdijo izvedenci, zgodi le redkokedaj.

Socijalni pogovori.

Socijalni pregled. Dne 29. sušca, je sklenila bruseljska zveza delavske stranke v Belgiji izdati poseben oklic. V njem se ima pozvati belgijsko ljudstvo naj bo pripravljeno vstopiti v splošno stavko. Na tisoče steklarh delavcev se je že pridružilo stavki. Zadnje dni so se pa belgijski socijalisti odpovedali misli, prirediti splošno stavko. V zbornici so zato naznanili čudovito neverjetni vzrok, da ne marajo kaliti miru. Toda vsako belgijsko dete vé, da so zato opustilisplošno stavko, ker bi je ne bili mogli prirediti. Kričačev je sicer v Belgiji dovolj, toda pametnih ljudi — je več. Nekaj plaže so si prikričali socijalisti, razsodno ljudstvo je pa v veliki večini pri stranki katoliških demokratov. — Na Laškem namerava grabljiva vlada podržaviti zveplenčne tvornice, da bi tako zamašila vsaj po nekoliko vedno lačne državne blagajnice. Velika množica ljudi, ki je sedaj pri tem obrtu si služila svoj kruh, bo brez usmiljenja propadla med nemaniče. — Drugi mednarodni shod predilnih delavcev bo od 4. do 10. vel. srpana v Gentu. Pripravljavni odbor, ki ga je vlansko leto izvolil prvi predilni shod v Menčestru, pozivlje predilne delavce vseh dežel k shodu. Kedor želi kaj pojasnila v tej zadevi, obrni se na »V o r u i t - a, Gerenplaats — Gent v Belgiji.« Shod se bo posvetoval o mednarodnem postopanju predilnih delavcev. — Na Angleškem se namerava ustanoviti zveza vseh delavskih društev in organizacij, ki naj bi posebno skrbela za svobodno združevanje delavcev in za zboljšanje njihovega stanja. Pospeševala naj bi jednotno delovanje vseh delavcev in z razsodišči naj bi pomagala k socijalnemu miru. Pravila je izdelal poseben odbor, ki se je izvolil na shodu velikega obrtnega društva (»Trade — Union«).

Kakor lansko leto, tako tudi letos prepoveduje ministerski ukaz praznovanje 1. maja delavcem v državnih podjetjih in pristavlja, da se bo vsak postavno kaznoval, ki bi lastnovoljno ta dan izostal. Socijalni demokratje že sedaj pozivljajo svoje pristaše k »delavskemu prazniku.«

V Pragi je 27. m. m. umrl tovarnar Karol Unrath, ki je volil v svoji oporoki 100.000 gld. za podporni zaklad, iz katerega bodo delanezmožni uradniki in delavci dobivali letno podporo. Razun tega dobi pa še vsak delavec njegovega podjetja, ki je bil 12 let v službi, petdesetkratno tedensko plačo, oni pa, ki službujejo dalje nego 12 let, še 50 gld. več. Marsikateremu bode s to volitvijo zelo pomagano in želeti bi bilo le, da bi se večkrat dogodili taki slučajji.

Drobtine.

Glasnik želi vsem svojim dragim bravcem srečne in vesele velikonočne praznike in obilo pirhov. Želi pa tudi, da bi mu braveci kaj darovali za pirhe. Ti pirhi naj bi bili novi naročniki in pridni dopisniki. Razveselite ga torej in razširjajte svoj list med svojimi prijatelji, da ga bo imel vsak delavec po širni naši domovini!

Naš odgovor. Zadnja številka tistega lista, ki z imenom »Delavec« skuša »nesramno komedijo« nemških neznanbogov presaditi na Slovensko, nas vprašuje tri stvari: 1. Kdo je tisti »sod.« B, o katerem je pisal Glasnik, da je iskal pri duhovnikih podpore; 2. Kdo je trdil, da bo v Zagorju »revolucija«, 3. Kdaj sta hodila Grablovic in Zadnik za Gostinčarjem. Naš odgovor se glasi: 1. Tisti »sodrug« se imenuje Brozovič, voditelj kranjskih socijalistov. Za svoja nedolžna otroka je izprosil mesto v krščanskem, od duhovnikov vstanovljenem in od redovnic vojenem zavodu — Marijanišču. Privoščimo mu to; njegovi židovski voditelji ne vstanavljajo takih zavodov. Imenovali smo to ime brez vednosti dotičnih duhovnikov, katere je prosil, samo zato, ker smo prisiljeni. Osebe tudi najgorjih socijalnih demokratov so nam bile vedno ljube, samo njihove zmote sovražimo. Zato le želimo, da bi nam ne bilo nikedar več treba nastopati osebnega napadanja; če nas bo pa »Delavec« zopet z očitanjem lažnjivosti silil, potem — n a m n e b o m a n j k a l o s n o v i. 2. Mi smo pisali v svojem listu o trditvi, da bo »republika« v Zagorju, soc. dem. pa umevajo pod tem imenom že »revolucija«! Že vedo zakaj. 3. Sodrugi, v spomin si pokličite mizarski štrajk in njega denarne račune, potem se boste tudi spominjali na čase, ko sta hodila Zadnik in Grablovic za Gostinčarjem. Grablovic je bil takrat pri njem na domu in sicer večkrat, ne samo enkrat. Ako pa želite bolj natanko zvedeti, potem pa pojdite obiskat Gostinčarja in vam bo rad še jasneje povedal kdaj, kje in kolikokrat se je to zgodilo. To je naš odgovor. Opozarjamo pa »Delavca« naj tudi on odgovori na n a š a v p r a š a n j a.

Novomeško okrajno glavarstvo in skrb za obolele delavce. V tvornici poluteranjenega žida Šlezinger-Gorjanija v Gorjancih, kjer zagajo les, se je pri valjenju hlodov ponesrečil delavec Fran Vidic. Zlomil si je nogo na treh mestih. Okrajna bolniška blagajna v Novem mestu je to nesrečo z dopisom pod št. 1415. 10. dec. 1894. c. kr. okr. glavarstvu v Novem mestu naznanila s pristavkom, da Fran Vidic ni bil zglašen pri nji, akoravno bi po postavi okr. bol. blagajne moral biti zglašen. Mati, vdova ni mogla s čim živiti sebe in sina, niti plačati zdravnika in zdravila, prišla je 10. marca 1895. v urad blagajnice in prosila za kako podporo. Okrajna bolniška blagajna je v svoji seji 11. marca t. l. jednoglasno sklenila obrniti se še jedenkrat pismeno in ustmeno na okr. glavarja, ob enem se mu je opisalo žalostno stanje bolnikovo s prošnjo, naj izreče, da se ima Fran Vidic šteti med člane okr. bol. blagajne. Pri preiskavi, katero je izvršila okr. bol. blagajna, se je dognalo sledeče: Jeden teden pred poškodbo Frana Vidica, je bilo rečeno delavcem, da postanejo člani okrajne bolniške blagajne v Novem mestu in se jim bode odtegnil bolniški donesek. Dne 15. decembra se jim je odtegnil bolniški donesek, znašajoč okoli 4 gld. in 31. dec. 1894. okoli 7 gld. Prošnje delavcev, naj jih vodstvo oglasi pri okr. bol. blagajni, so bile že preje večkrat odbite. Dober mesec potem, ko je vodstvo tovarne delavcem naznanilo, da bodo postali člani blagajne, vrnil se jim je denar s

pristavkom, da jih blagajna v Novem mestu ni hotela sprejeti za svoje člane. Okrajna blagajna pa javlja, da ni nikdar odbila sprejema omenjenih delavcev, nasprotno se je še zanje odločno potegovala, da naj se tvorniški delavci zglasijo za ude in to potom okrajnega glavarstva, kar se pa zalibog ni zgodilo. Blagajna je tudi hotela, naj bi se Fran Vidic, čeravno po poškodbi priznal blagajniškimi članom. Ako pa Fran Vidic do danes še ni dobil postavno podporo — ni tega kriva okr. blagajna, kajti ona mora čakati na razsodbo c. kr. okr. glavarstva o tej zadevi. Vodstvo tovarne je torej delavce naravnost nalegalo. Ubogi ponesrečenec ostane berač, ker se njegovim gospodarjem ni zljubilo — spolnovati postav. In okrajni glavar še — molči! — Židovskemu prisiljencu je treba pač dokazati, da veljajo tudi zanj — državni zakoni.

Krščanstvo in socializem. V Parizu predstavljajo se sedaj igre, predstavljajoče Kristusovo trpljenje, pri katerih sodelujejo socialni demokrati. O teh piše neki pariški list tako-le: Mislimo si na odru tri križe in na teh Kristusa z obema razbojnikoma. Soc. demok. vodja sestavil je nekaj vrst, v katerih se Jezus z dobrim in hudobnim razbojnikom pogovarja. Odrešenik, bližajoč se smrti prosi zadnjikrat na zemlji, nebeskega očeta za trpeče in grešne ljudi. Pred zadnjim izdihom rešil bi še rad oba razbojnika za nebesa. Dobri razbojnik uda se naglo, levi hudobnež se pa ne da pregovoriti. — Ta predstava napravlja velik vtis na zbirajoče se socialiste. — To nam jasno dokazuje, da se tudi socialisti vračajo zopet h krščanstvu nazaj, ko jim poide njihova modrost. Brez križa ni napredka, ne rešitve. Naj si prizadevajo učeni možje še tako dobro postaviti človeški družbi podlago in ji pripravljati boljšo bodočnost, vendar ne bodo nič dosegli brez križa. Razvideli so, da kakor se duša ne more ločiti od telesa, da ne bi bilo telo mrtvo, tako se tudi vera ne da ločiti od svetnih stvari, posebno pa od socialnega družbinskega reda, da ne bi bil red popolnem razrušen. Kakor sta duša in telo tesno zvezana tako združena mora biti tudi politika z vero. Ravno radi tega propada sedanji družinski red od dné do dné bolj in bo popolnoma uničen, ker zametuje najsvetejše resnice.

Delavski prijatelj Leo Harmel v Rimu. Leo Harmel, imenovan oče francoskih delavcev, biva nekaj dnij sem v Rimu in je imel tam 28. m. m. prekrasen govor. Prostorna dvorana bila je prenapolnjena imenitnih in plemenitnih poslušalcev, (med njimi tudi kardinali: Schönborn, Vaughan, in Marcelli). Razpravljal je g. govornik o svojem delovanju v preteklem letu, katero je izvrševal v prid trpečemu delavskemu stanu po načelih sv. Očeta. Govoril je tako navdušeno in zanimivo, da so ga navzoči celi dve uri z največjo pazljivostjo poslušali. Med drugim je pokazal, da poudarjajo sv. Oče v svojih nasvetih gledé delavskega stanu posebno tri točke: 1. Priporočajo trdno zvezo katoliških delavcev z duhovščino, da se reši socialno vprašanje in pospešuje temu potrebno delovanje. 2. Krepko razširjanje 3. reda sv. Frančiška, da se napolni delavski stan s pravim duhom sv. evangelija. 3. Želé

sv. Oče močne in trdne organizacije katoliških delavcev, da se po tej pridobi tudi oni del trpečega ljudstva, ki je do sedaj žrtva socialnih sanjarij in da nad temi slavi zmago krščanski socializem. Pokazal je slednjič govornik z neovrgljivimi podatki, da so nasveti sv. Očeta obrodili nebrojnih sadov.

Židovsko izsesavanje. Židu Albertu Fišerju na Dunaju je izdelavala postarna vdova posebno vrsto jopičev. Žid ji je s početka, ko še niso bili tako splošno v rabi, plačeval za vsak jopič 80 novcev. Toda jelo je zlasti priprosto ljudstvo zelo popraševati po takih jopičih, posebno delavke so jih mnogo pokupile. Sedaj bi pač pričakoval, da bode žid šiviljam zvišal plačo — a ne poznaš žida! Stiskal in trgal je bolj in bolj in naposled dajal za jopič le še 18 novcev. Naša vdova je bila še tako srečna, da je na posebno moledovanje dobivala po 20 kr. Pa kako izhajati tudi s tem! Pomočnici šivilji je dajala 7 gld. na teden, na dan torej 1 gld. 17 kr. Bila je pomagavka zelo pridnih rok, a vkljub temu je izdelala le po 6 jopičev na dan. Vdovi so torej ostali še trije krajcarji, za to pa je morala urezavati, kurjavo dajati, šivalni stroj je tudi trpel kolikor toliko. Pred kratkim je vdova odpovedala Fišerju. Poslal ji je bil sicer cel kos blaga, a šivilja je porabila za jopiče le polovico, ter sporočila židovi tvrdki, naj pošlje po ostalo blago. Nekaj časa ni bilo nikogar. Nekega dne pa se oglasi neki deček češ, da ga pošilja tvrdka, naj mu šivilja izroči blago. Vdova izroči, a ne pravemu: sleparski deček ji odnese blago. Žid je tožil vdovo, da mu mora povrniti škodo, a — obsojen je bil sam, da je moral poravnati pravdne stroške.

Kedo je kriv, da avstrijsko delavstvo še dosedaj ni dobilo volilne pravice? Zadnji 'Delavec' piše: Baš slovenska klerikalna stranka je kriva, da avstrijsko delavstvo še dosedaj ni dobilo volilne pravice. — Torej štirje slovenski poslanci so krivi vse te nesreče. Hvaležni smo 'Delavcu' za to znamenito pojasnilo, ki bi se pa pač boljše podalo za predpust, nego za resni postni čas. Živela modrost socialnih demokratov!

Anarhist obsojen. Dne 25. marca je bila v Milanu sodna obravnava proti anarhistu Realini-ju, ki je pred dvema mesecema zabodel drž. pravdnika Četi-ja. Obsojen je bil do smrti k prisilnemu delu. Ko je začel obsodbo, je zakričal: »Živela anarhija! Živel Kazerijo! Proč z vlado!« Vedel se je kot besen tako, da so ga morali zvezanega odvesti v celico.

Popravek: V drobtini »Koliko je ljudij na svetu«, je v zadnji številki po tiskovni pomoti izostalo ime **Azija**, ki naj se torej vstavi, da se bo glasil drugi stavek tako-le: Po njegovem ima **Azija** 825,954.000, Evropa i. t. d.

Išče se prodajalec,

prost vojaščine, s primerno varščino. Pismene ponudbe naj se pošiljajo načelniku **I. ljublj. del. kons. društva**, Jos. Gostinčarju, Dunajska cesta delavske hiše, ustmeno pa naj se ponudniki oglašijo pri odboru: Turjaški trg št. 1 vsak večer od 1/2 7 — 8 ure. Ponudbe je doposlati do 15. t. m. Odbor.

Prihodnja številka Glasnika izide 25. aprila.